

Johan Galtung:

FRANKRIKE

Paris, 1 april

Paris er verdenssentret for de "onde tunger", les mauvaises langues, stedet hvor alle snakker ondt om absolutt alle. Jeg skal holde meg til tradisjonen, men med et viktig forbehold: det som her sies gjelder eliten i Paris, ikke vanlige mennesker og ikke folk utenfor dette populære monstrum ved Seins bredder. Provens-Frankrike, særlig folk i sin alminnelighet, framtrer som langt mer normale, blant annet i sitt kjærlighetshat til Paris.

Men vil man forstå fransk politikk kommer man ikke unna et forsøk på å karakterisere Paris-eliten, som er praktisk talt det samme som landets politiske klasse. En sterkt demoralisert elite som dag og natt gliter med ett problem: hvordan forsone tanker om Frankrike som et land utenfor det vanlige, landenes land, nasjonenes nasjon, som taler språkernes språk, ga verden den franske revolusjon og ^{DM} ikke frihet, likhet og brorskap så ihvertfall de tre ordene, og til og med på fransk! - hvordan forsone alt dette med den bitre virkelighet! Og den bitre virkelighet er nedgang langs alle maktens dimensjoner unntatt én: posisjonen som kjernefysisk makt i Europa. Økonomisk feiler de på alle indikatorer. Arbeidsledsheten bare øker og det gjør også klasseforskjellen: det er kedannelse for å kjøpe kaviar og champagne ikke så langt fra suppekedlene. Kulturelt svikter selve basis i byggverket: det franske språk taper terreng, det spanske vinner fram (det sies at det er tilgangtar er så mange som PhD i spansk som fransk ved Harvard, til tross for at de sistnevnte får stipend fra den franske stat). Men dette nødvendige kompliserte språk kan fortsatt brukes til å tyrannisere barn i franske skoler til å bøye verb i komiske tider og konjunktiv for å komme over terskelen til den politiske klasse av byråkrater, kapitalister, intellektuelle og - politikere.

Politisk er landet ingen stormakt, unntatt i navnet.

Det revner i det gamle imperium, bygget på orkensand. For 2000 er det neppe mye igjen av bindingen til Paris; allerede nå er det lite Paris kan få ut av den bindingen som er igjen unntatt, kanskje, i noen få rike land som Côte d'Ivoire og Gabon (hvor 500.000 styres av en liten elite på 5.000 kledd i svart dress med vest, der nede under ekvator, i en kjølekjede av luftavkjølte hus, biler og kontorer, med forståelig angst for resten av befolkningen, og for å komme ut av kjeden). Det knaker i Nouvelle Calédonie - øya som de forsøplet med sine forbrytere som ble forvist (fra 1853).

Det franske herredømme skal rettferdiggjøres med det vanlige vesterslandske knep: flytt inn hvite mennesker på melæssernes område, slå en ring rundt det og ha en folkeavstemning på det rette tidspunkt - det kalles "selvbestemmelsesrett". Det skal nok ende ganske ille (Ulster, Malvinas, Israel, Rhodesia, Syd-Afrika -- Algerie).

Det eneste som går er opprustningen av atomvapen. Planene er komplekse og vel ikke kjent for almen heten. Men det virker som om man om noen år vil ha over 700 sprenghoder istedet for de 80^(K-20) på de fem ubåtene (hvorav én, Le Redoutable, en gang ble tvunget opp i norsk farvann i henhold til "vanligvis meget ^{vel} underrettet hold" i Stockholm) og de 18 (S-3) landbaserte på Plateau d'Albion i Syd-Frankrike, hver på ett megatonn (de nye ladningene blir mindre, men det er antall og treffsikkerhet som er viktigst). En voldsom opprustning. Samtidig hadde Frankrike bare 10.000 demonstranter oktober 1983 da det var nærmere halvannen million i gatene i Vest-Tyskland og nærmere en halv million i Storbritannia og Nederland. Mitterands slagord "i øst har de raketter og vi har pasifister" er en dum løgn. Han skulle ha sagt: vi i Frankrike har ingen pasifister, men til gjengjeld har vi raketter, og får fler

Hvorfor er det praktisk talt ingen fredsbevegelse i Frankrike? Fordi det franske, nasjonen utad, forvaltes av en liten elite med meget stor grad av tverrpolitisk enighet. De har nå bare den militære dimensjon å spille med, og gjør det. Her

finnes intet nedrustningskonsept, og ingen virkelig debatt i den franske presse. I likhet med russere er den franske fredsbevegelse mot den amerikanske bomben, i likhet med amerikanere mot den sovjetiske. Men spør man noen av de topp-militære som er med i bevegelsen hva de mener om den franske bomben kommer det opp en roksopp av konjunktiver, et verbalt skred, velklingende og uforpliktende (slik de lærer det på skolen).

Jeg tror det er fransk politikk å betrakte de fem stasjoneringslandene for de berømte 572 Cruise/Pershing II som en franskkutt Maginot-linje og at Frankrike i en krig er villig til å kjempe til siste engelskmann, nederlender, belgier, tysker og sicilianer (det siste gjelder også den italienske politiske klasse i Roma). Jeg tror videre at Frankrike i utenrikspolitikk fungerer som en ettparti-stat (og jeg har et forslag til navn på partiet: **PNF**, det franske napoleonske parti, med gaullistisk høyrefløy, "sosialistisk" . . . midt-fløy, og kommunistisk venstrefløy - av og til). Partiet har informasjonsmonopol og nesten meningsmonopol. Folk er apatiske, uniteressert, uinformert. Man kan holde foredrag idag i en avsidesliggende vest-tysk provinsby og finne masser av mennesker som kan detaljer om opprustning/nedrustning og Ost-Vest konflikt; Frankrike gjelder dette bare i Paris og bare i visse deler av Paris (skal vi si 6, 7. og 10. arrondissement for å være optimistiske? En tilsvarende uvitenhet finnes, meg bekjent, ikke i noe annet europeisk land.

Jeg tror videre det er fransk politikk å bli den ledende atom-makt på kontinental-Europa, i et samarbeid med Bonn, Roma og Madrid (jeg bruker hovedstedene, befolkningen skal selvsagt ikke spørres) som vil smake mer av l'Europe de Paris enn l'Europe des patries - "fedrelandenes Europa", som de Gaulle snakket om. For Napoleon var Rhin-konføderasjonen (1806) et middel til å påvirke Øst-Europa - jeg tror altså at **PNF** vil bruke Vest-Tyskland på samme måte.

Men hva med det franske sosialistparti, regjeringspartiet - det fører da en sosialistisk politikk? Langt ifra, dette er en av de skandinaviske hovedmisforståelser om Frankrike og PSF. "Sosialist-partiet" er et "etatist-parti", et parti for staten og statliggjørelse, mot alt privat, blott eller grønt. Et parti av statsfunksjonærer interessert i å styrke staten som arbeidsgiver og pensjonsgarant. Et parti av lærere og proffer som daglig underviser i fransk patriotisme. PSF er intet sosialdemokratisk parti - de partiene er som regel massepartier, kjedelige, ensrettet men stort sett anstendige. I PSF er det få arbeidere, og det er hverken kjedelig eller anstendig. I PSF er det stat mot kapital i betydningen gratisreiser for jernbanefunksjonærer, og skolelærere som skal slippe konkurransen fra privatskoler. Når de franske borgerlige sier at det er første skritt henimot sovjetisering er det noe i det.

Det er imidlertid ingen fare for at de vil beholde makten, blant mange grunner av én som er meget enkel. Den franske president, uansett navn, opptrer ofte og - synes det - gjerne på det stateide fjernsyn. Folk stemte mot Giscard i 1981 fordi de ikke talte synet av ham lenger; de vil stemme mot Mitterand også av den grunn i 1988 (syv år er dessuten altfor lenge i et land hvor så mange hater så mange).

Frihet, likhet og brorskan. Det er vanskelig å oppdage de to siste, men friheten kan iakttas overalt. Det er friheten til å kjøre mot rødt lys og parkere på tvers av gaten. Det er friheten til å være murgengretten hele dagen, mandagssur hele uken. Det er friheten til å bygge sitt hus hvor og som man vil, drive sin lille butikk hvor og som man vil - i dette land av butikk-eiere, boutiquiers. Det er det som gjør at franske institutter og andre organisasjoner (unntatt når de forvalter ren individualistisk egeninteresse) er enten små eller basert på en jernhard ledelse. Det er det som gjør at Paris drukner i hundeskitt. Det er også noe av det som gjør at den grønne bevegelsen er så ubetydelig - for den er basert på solidaritet med mennesker i andre land og

kommende generasjoner.

Men det er også andre grunner. De grønne står for

- konkrete fredsinitiativ, nedrustning - dette er helt istrid med den franske nasjonale øre og ville gjøre Frankrike til et land som alle andre (unntatt supermaktene), med sans for trafikkregler.
- sunnere ernæring - men dette er et angrep på en hovedpilar i den franske konstruksjon, la cuisine, fransk "mat" som det heter litt flatt på norsk. Intet problem i Tyskland eller Norge, det er intet cuisine å ståe an mot. I Frankrike et anstet mot nasjonens æren.
- miljøvern - men dette er allerede et klart inngrep i den personlige frihet til å forseple hvor og som man vil
- likestilling for kvinner - akseptabelt, men ikke hvis det skal skje på bekostning av koketteri kombinert med en forurettet surhet som pariserinner har raffinert opp til et topp-nivå i verdensmalestokk
- bokommuner, produksjonskollektiver etc., kooperativer - helt uakseptabelt i systemets kjerne, altfor mye likhet og slødaritet, for lite frihet.

Så greidde da også fransk presse å få det lille som fantes av miljøparti ned fra 13% til 0.2% fra 1981 til de kantonale valgene i mars. Godt gjort, FNF!

Til stor glede for det franske intellektuelle etablissement som hater det grønne av grunnene foran, fordi de ikke prøver å ta samfunnet ovenfra men arbeider i som muldvarper i underlige grønnsak-kollektiver og liknende. Disse franske intellektuelle hver en konge på toppen av sitt system, briljante, skarpsindige. Men meget få av dem overlever oversettelse til et annet språk; formen er fenomenal, innholdet til sine tider magert. Etter 1968 ble de alle marxister, mer eller mindre (bortsett fra giganter som Aron) noen "maoister" med terroristisk islett. Nå er de anti-marxister med samme iver, anti-kommunister, med en anti-sovjetisme som synes å være omvendt proporsjonal med sovjet-regimets undertrykkelsesnivå. Sterkt utsatt for mote-retninger. Når en mote har levet sitt liv til ende speider de små etter de nye signaler fra parnassets topp.

Og ett slikt signal er total-amerikanisering. Computere overalt i skolen. Til akkompagnement fra politi- og ambulansesirener dag og natt, mord og alkoholisme, rasisme, død og vold.

Et gammelt kulturland i ferd med å dø? Kanskje. Men det finnes et Frankrike utenfor Paris. Napoleon kom fra Korsika. Hvor kommer anti-Napoleon fra?